

VARNOST V LOKALNIH SKUPNOSTIH – PREGLED RAZISKOVANJA V SLOVENIJI

ZALA OSTERC, LANA RUPAR, PRIMOŽ NOVAK IN
JOŠT MEŠKO

Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede, Ljubljana, Slovenija.
E-pošta: zala.osterc@student.um.si, lana.rupar.@student.um.si,
primoz.novak5@student.um.si, jost.mesko@student.um.si

Povzetek Varnost v lokalnih skupnostih predstavlja pomemben del nacionalne varnosti v celoti, njena krepitev pa lahko pripomore k načelom demokracije in decentralizaciji moči. Opredelimo jo lahko kot preventivno dejavnost, saj pozornost namenja skupinam, ki so z vidika kriminalitete bolj ogrožene. Prav tako si prizadeva izboljšati sodelovanje ljudi v skupnosti, okrepiti lokalno nadzorstvo in delovanje državnih institucij v skupnosti. Prispevek predstavlja študije in raziskave s področja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji. Povzete so študije in raziskave, opravljene od leta 2000 do leta 2015, s poudarkom na javni varnosti in kriminaliteti. Predstavljenih je tudi sedem zbornikov, ki so nastali v sklopu programske skupine Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru za varnost v lokalnih skupnostih po letu 2015. V zbornikih je vsebovana problematika varnosti v lokalnem okolju ter predlogi za nove pristope in metode v slovenski varstvoslovni znanosti.

Ključne besede:

varnost,
lokalna
skupnost,
raziskava,
študija,
Slovenija

SAFETY/SECURITY IN LOCAL COMMUNITIES – AN OVERVIEW OF RESEARCH IN SLOVENIA

ZALA OSTERC, LANA RUPAR, PRIMOŽ NOVAK &

JOŠT MEŠKO

University of Maribor, Faculty of Criminal Justice and Security, Ljubljana, Slovenia.
E-mail: zala.osterc@student.um.si, lana.rupar.@student.um.si,
primoz.novak5@student.um.si, jost.mesko@student.um.si

Abstract Safety and security in local communities is an essential part of national security as a whole and can contribute to the principles of democracy and decentralization of power. It can be defined as a preventive activity, as it focuses on more at-risk groups to be victims of crime. It also seeks to improve the participation of people in the community, strengthen local oversight and the functioning of state institutions in the community. The paper presents research in the field of safety and security in the local communities in Slovenia. Studies and research conducted from 2000 to 2015 are summarized, emphasizing public safety and crime. Besides, we present seven proceedings created within the Program Group of the Faculty of Criminal Justice and Security in Local Communities after 2015. In these proceedings, safety and security issues in the local environment, prepositions for new approaches, and methods in criminal justice research are contained.

Keywords:
safety and
security,
local
community,
research,
study,
Slovenia

1 Uvod

Lokalna skupnost je družbena skupnost na določenem območju enega ali več med seboj povezanih naselij. Gre za naravno življenjsko skupnost, ki je nastala z naselitvijo na določenem območju. Je družbena skupnost na določenem območju, ki je bistveno manjše od območja države in je razdeljeno na večje ali manjše število lokalnih skupnosti. Lokalne skupnosti se med seboj razlikujejo po velikosti in številu prebivalcev, saj imajo naravo lokalne skupnosti tako manjša naselja ali skupine naselij kot tudi velika mesta in celo velemesta (Kaučič in Grad, 2015). O lokalni samoupravi govorimo, kadar prebivalci lokalne skupnosti upravljajo lokalne zadeve na podlagi posebnega pravnega položaja lokalne skupnosti. Zanj je značilno, da lokalni skupnosti omogoča in zagotavlja neko stopnjo neodvisnosti, zlasti v razmerju do države. Tak položaj je lokalni samoupravi podelila ali priznala država, praviloma z zakonom, ponekod pa že kar z ustavo. Če je lokalni samoupravi njen položaj zagotovljen tudi na ustavni ravni, pomeni, da ji ga država ne more odvzeti ali ogrožati. Posamezna lokalna skupnost pridobi položaj lokalne samouprave z aktom države, praviloma z zakonom (Kaučič in Grad, 2015).

Varnost v lokalnih skupnostih predstavlja pomemben del nacionalne varnosti v celoti. Opredelimo jo lahko kot preventivno dejavnost, saj pozornost namenja skupinam, ki so z vidika kriminalitete bolj ogrožene, osredotoča pa se na področja, kako izboljšati sodelovanje ljudi v skupnosti, kako se lahko izboljša lokalno nadzorstvo in kako naj delujejo državne institucije v skupnosti (Pečar, 1991). V Sloveniji do ustanovitve programske skupine Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru še nismo imeli celostnih raziskav na področju zagotavljanja varnosti na lokalni ravni. Analize in raziskave pred ustanovitvijo omenjene skupine pa so se izkazale za nezdružljive in preveč parcialne. Namen ustanovljene programske skupine je predvsem uvedba in aplikacija znanstvenih spoznanj in vrednosti teh spoznanj raziskovalcev in strokovne javnosti s teoretične ravni na preverjanje v prakso. Skozi raziskovalno in kooperativno delo skupine so se pokazale nove možnosti za izboljšanje trenutne situacije in zato raziskovalni program kot tak pomembno prispeva k razvoju novih pristopov in metod v slovenski varstvoslovni znanosti. Sistematično in globinsko raziskovanje varnosti v lokalnih skupnostih je izjemno velik korak za Slovenijo in njeno znanstveno sfero, saj lahko kot majhna država predstavlja vzorčni primer dobre prakse. S pregledovanjem zbornikov z Nacionalnih konferenc o varnosti v lokalnih skupnostih smo želeli povzeti

raziskovanja in ugotovitve programske skupine Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru in prikazati izvajanje teoretičnih ugotovitev v praksi ter izzive, ki se ob tem pojavljajo (Fakulteta za varnostne vede, n. d.).

Namen in cilj našega prispevka je bil pregled in združitev raziskav, opravljenih na področju zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji. S tem smo želeli poudariti pomembnost tovrstnega zagotavljanja varnosti, saj gre za pomemben del celotne nacionalne varnosti in redkost tako poglobljenega zagotavljanja lokalne varnosti v evropskem prostoru.

2 Pregled raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji

Raziskovanje varnosti v lokalnih skupnostih je bilo po letu 2000 usmerjeno v preučevanje: policijskega dela v skupnosti, razvoja sodelovanja različnih akterjev na področju varnosti v lokalnih skupnostih, delovanja svetov za varnost, strahu pred kriminaliteto in vloge policije pri zagotavljanju varnosti v lokalnih skupnostih (Meško, 2015).

2.1 Pregled raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji od leta 2000 do leta 2015

Kot prvi večji projekt na področju raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih lahko izpostavimo projekt o strahu pred kriminaliteto, policijskem preventivnem delu in javnem mnenju o policiji (Meško et al., 2000), pri katerem so ugotovitve pokazale, da policijsko delo v skupnosti zmanjšuje kriminaliteto in probleme v skupnosti, prav tako pa zmanjšuje tudi strah pred kriminaliteto. Naslednji projekt predstavlja raziskovanje o možnostih za ustanovitev mestne policije v Ljubljani ali redefiniranja vloge državne policije (Pagon in Lobnikar, 2001). Glavni namen projekta je bil proučiti mnenja policistov glede policijskega dela v skupnosti, rezultati pa so pokazali, da so policisti še vedno naklonjeni tradicionalnemu izvajanju policijske dejavnosti, vendar so kljub temu odprti za nove pristope izvajanja le-te (Pagon in Lobnikar, 2001). Prav tako je bil zaznan pozitiven odnos prebivalcev Ljubljane do ustanovitve mestne policije. Leta 2003 je Meško v okviru dejavnosti Sveta Evrope v slovenski jezik prevedel priročnik za lokalno samoupravo z naslovom Preprečevanje kriminalitete v urbanih okoljih (Svet Evrope, 2003), z namenom prispevanja k razvoju politike o preprečevanju kriminalitete in reševanju varnostnih problemov.

Leto kasneje je bila opravljena študija o lokalnih preventivnih dejavnostih v osmih evropskih državah, kjer so ugotovitve pokazale, da se posledice kriminalitete in varnostne politike kažejo predvsem na lokalni ravni. Posledično mora biti tudi reševanje le-tega usmerjeno ne le v represivno odzivanje, temveč tudi v razvijanje programov za ozaveščanje lokalnih prebivalcev in programe z rizičnimi skupinami, s poudarkom na prizadevanju za dvig kakovosti življenja (Butchart et al., 2004). Pri navedenem ima pomembno vlogo policijsko delo v skupnosti, saj temelji na sodelovanju in iskanju rešitev zunaj policijske dejavnosti. Meško (2004) je istega leta opravil študijo o možnostih upoštevanja Evropske listine o urbanih okoljih (Council of Europe, 1992) pri preventivnih in varnostnih dejavnostih v slovenskih občinah. Ugotovljeno je bilo, da oviro na poti do sodobnega preprečevanja kriminalitete, v okviru zagotavljanja javne varnosti, predstavlja centraliziranost in neopredeljenost občin. Prav tako pa bi morali občinski sveti za varnost medsebojno sodelovati s predstavniki in strokovnjaki z različnih institucij, ki so pomembni na področju reševanje kriminalitetne in varnostne problematike v občinah (Meško, 2004). Leta 2005 je sledila raziskava o delu občinskih svetov in njihovem zagotavljanju lokalne varnosti, kjer sta Meško in Lobnikar (2005) prišla do ugotovitev, da se delovanje varnostnih svetov razlikuje glede na občine in da nekateri delujejo zelo učinkovito, drugi pa zgolj in samo formalno. Ovire se kažejo predvsem v nejasno dodeljenih vlogah tistim, ki so v varnostnih svetih, v različnem razumevanju varnostnih problemov, primanjkuje pa ustrezna zakonodaja, pripravljenost za sodelovanje in iniciativa za prevzem odgovornosti za reševanje varnostnih problemov. Več študij je bilo namenjenih v raziskovanje prostorske porazdelitve kriminalitete v urbanih okoljih v Sloveniji. Meško, Dvoršek, Dobovšek, Umek in Bohinc (2003) so ugotovili, da se prijavljena kazniva dejanja gostijo v centru mesta in na območju nakupovalnega centra BTC. Meško, Maver in Klinkon (2010) pa so v svoji analizi prišli do podobnih zaključkov oziroma vzorcev, da imajo območja gostitve kaznivih dejanj podobne značilnosti; visoka prehodnost prebivalcev, anonimnost prebivalcev in bližina avtoceste. Rezultati študije o zagotavljanju varnosti v lokalnih urbanih skupnostih so pokazali, da predstavniki lokalnih skupnosti, zaradi zakonske pristojnosti in primerne usposobljenosti, policijo vidijo kot odgovorno za reševanje varnostnih problemov v urbanih okoljih. Prav tako lokalnim predstavnikom pripisujejo manjšo vlogo pri zagotavljanju varnosti zaradi njihovih pooblastil, ki so omejena z zakoni (Meško, Tominc in Sotlar, 2013a).

Raziskave in študije obravnavajo varnost v lokalnih skupnostih glede na specifično usmeritev, s poudarkom na javni varnosti in kriminaliteti (Meško, 2015). Ker do leta 2015 še ni bilo opravljene celostne raziskave o zagotavljanju varnosti na lokalni ravni, ki bi vključevala temeljit pregled literature in oceno stanja na vseh področjih, je bila 1. januarja 2015 ustanovljena programska skupina Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru z naslovom Varnost v lokalnih skupnostih, z namenom preverjanja znanstvenih spoznanj in vrednotenja le-teh za prakso. Osnovo za programsko skupino predstavlja raziskava o zagotavljanju varnosti v slovenskih občinah.

2.2 Pregled raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji v sklopu 1. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih

Raziskovanje se je v sklopu prve Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih usmerilo na preučevanje: razmerij med varnostjo na državni in lokalni ravni; pravnih vidikov zagotavljanja varnosti; vloge policije, strahu pred policijo in ocenjevanja kakovosti policijskega dela. Ker se je uporaba kibernetnega prostora vse bolj razširila, se je raziskovanje usmerilo tudi na področje zmanjševanja ogroženosti kibernetne kriminalitete.

Tičar (2015) je v svoji raziskavi o pravnih vidikih zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih (občinah) prišel do zaključkov, da varnost na lokalni ravni v najširšem smislu zajema tudi varnost okolja, varno zagotavljanje gospodarskih in negospodarskih javnih služb ter socialno in zdravstveno varnost občanov na lokalni ravni. Primarna organizacija za zagotavljanje varnosti na državni in lokalni ravni je policija. Na lokalni ravni se policijska dejavnost izvaja v okviru območnih policijskih postaj, ki niso vezane na občino, prav tako pa imajo veliko vlogo pri zagotavljanju varnosti župani, občine in občinski sveti (npr. varstvo zraka, tal, vodnih virov, otroka, gradnje itd.). Nadalje je Modic (2015) v Ciljnem raziskovalnem projektu o občutku ogroženosti in vlogi policije pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni izpostavila, da delo policije v lokalnih skupnostih župani ocenjujejo kot zelo dobro. V manjših občinah župani kot ogrožajoče varnostne pojave izpostavljajo naravne nesreče in slabo stanje prometne infrastrukture, medtem ko so v večjih občinah v ospredju premoženjska kriminaliteta, prometne nesreče in naraščajoča brezposelnost. Lobnikar in Modic (2015) sta v svojem prispevku na vzorcu prebivalcev iz različnih okolij v Sloveniji analizirala, kako prebivalci ocenjujejo

kakovost policijskega dela v skupnosti. Anketiranci so kot največji problem poudarili kopičenje smeti. Tretjina anketiranih pa jih je ocenila, da policisti pri opravljanju svojih postopkov niso nepristranski. Rezultati še kažejo, da se prebivalci v svojih okoljih počutijo varne in da jih ni strah, da bi postali žrtve kaznivih dejanj.

Ker je uporaba kibernetskega prostora danes nepogrešljiv del interakcije med ljudmi, Bernik (2015) za zmanjšanje ogroženosti pred kibernetsko kriminaliteto predlaga povečanje uporabnikovega poznavanja groženj, izobraževanje o varnosti in ozaveščanje o uporabnikovem samovarovanju. Prav tako bi se morali kibernetske problematike bolje zavedati in razumeti potencialne grožnje ali zlorabe, uporabniki pa bi morali biti sposobni sami zaščititi svojo računalniško infrastrukturo.

2.3 Pregled raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji v sklopu 2. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih

Skupina raziskovalcev programske skupine Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru se je v drugem zborniku Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih leta 2016 osredotočala predvsem na policijsko delo v skupnosti in zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih. Sotlar (2016) je v svojem prispevku poudaril pomembnost zagotavljanja varnosti kot celote lokalno izraženih potreb in pričakovanj ter državno določenih strategij, pri čemer gre za organizacijo tako imenovane človekocentrične varnosti. Avtor poudarja partnerstvo med občino in policijo, pri čemer policija zagotavlja varnost občanov, pri tem pa opozarja, na izjalovitev tega partnerstva v nekakšno združeno partnerstvo za nadzorstvo. Novost, ki jo je poudaril Sotlar (2016), pa ni zgolj sodelovanje mestnih redarstev z lokalnimi skupnostmi in povečana usmerjenost k opravljanju dela v skupnosti, temveč tudi povečan interes za sodelovanje z zasebnovarnostnimi službami. Eman in Tičar (2016) sta v prispevku analizirala delovanje in zagotavljanje korporativne varnosti znotraj občinskih javnih zavodov in njihovo sodelovanje s policijo, mestnim redarstvom in predstavniki zasebnovarnostnega sektorja. Poudarila sta, da korporativne varnosti znotraj javnih zavodov ni dolžan zagotavljati zavod, temveč so za to odgovorni policija, mestno redarstvo in občinske inšpekcijske službe. Njune ugotovitve so pokazale, da bi bilo na področju upravljanja zavodov v prihodnje smiselno, da bi občina zagotovila sredstva tudi za varnost javnih zavodov. Glede varnosti v javnih zavodih pa sta Eman in Tičar (2016) poudarila, da jo zavodi izvajajo

preko sistema javne varnosti in so zelo uspešni, čeprav to počnejo sami, saj se občine kot lastnice objektov v to področje ne vpletajo.

Flander (2016) je analiziral pomiritveni postopek oziroma mediacijo kot koristno sodelovanje in dialog med občani lokalne skupnosti in policijo ter hkrati pojasnil, zakaj gre pri pomiritvenem postopku za pomembno področje policijskega dela v skupnosti, saj se policija v postopku seznanja s pričakovani državljani oz. občanov glede njihovega dela. Opozoril je na glavne napake in pomanjkljivosti pomiritvenih pritožbenih postopkov skozi poročila Varuha človekovih pravic, predvsem z vidika nepristranskosti, subjektivnosti in nekorektnosti tako policije kot senata, ki o pritožbah odloča na višji ravni.

Meško in Pirnat (2016) sta s pregledovanjem viktimizacijskih študij in študij o občutku stopnje ogroženosti med prebivalci analizirala temno plat kriminalitete in izpostavila, pri katerih kaznivih dejanjih je stopnja prijavljanja policiji najnižja, razloge za to in počutje občanov v ruralnih in urbanih okoljih. Njune ugotovitve so pokazale, da med najmanj prijavljena kazniva dejanja spadajo tista kazniva dejanja s posledico materialne škode kot tudi kazniva dejanja zoper telo, ropi in spolni prestopki. Najpogostejša razloga za neprijavljanje pa je bila miselnost, da dejanje ni zadosti resno ter da policija ne more nič storiti.

Ugotovitve študij o občutku stopnje ogroženosti so pokazale, da na stopnjo ogroženosti vplivajo vrsta okolja, spol in starost, saj je ogroženost višja v urbanih okoljih kot v ruralnih, bolj ogroženo pa se počutijo ženske in starostniki. Prislan, Kroppe in Lobnikar (2016) so v svoji raziskavi predstavili problematiko Pomurja, kjer se stopnja nasilja v družini zvišuje. Avtorji so ugotovili, da je družinsko nasilje del temnega polja kriminalitete, saj je stopnja prijavljanja manjša, ker gre za problematiko, ki se odvija v zaprtem družinskem okolju. Ugotovitve zgoraj omenjenih avtorjev sovpadajo z ugotovitvami tujih raziskovalcev (glej Owen in Carrington, 2014). Povzamemo lahko, da je glede na ugotovitve raziskovalcev pri policijskem delu v skupnosti zelo pomembno, da se način dela oz. reševanja problemov prilagodi lastnostim in potrebam skupnosti. Ugotovitve so tudi pokazale, da se javne službe, še posebej pa policija in svetovalnice, v ruralnem okolju soočajo z večjimi ovirami in manjšo stopnjo pripravljenosti za sodelovanje z žrtvami kot pa organi iz urbanih krajev. V ruralnem okolju je spolna diskriminacija pogostejše prisotna, več je neenakovrednosti v partnerskih razmerjih, medtem ko kultura in

tradicija ne spodbujata javnega razkrivanja družinskih zadev (Owen in Carrington, 2014). Analiza avtorjev je pokazala, da bi bilo v prihodnje treba prilagoditi dejavnosti in programe, povezane z obravnavo družinskega nasilja, glede na stopnjo pojavnosti in specifične karakteristike primerov družinskega nasilja ter razmisliti o specializiranih policijskih enotah in sodiščih, mešanih intervencijskih skupinah in sistematičnih ter rednih usposabljanjih operativnih enot.

Bernik (2016) je opravil analizo s področja kibernetске varnosti, ki je vključevala vedenja občanov v kibernetškem prostoru. Poudaril je predvsem nizko stopnjo zavedanja nevarnosti in nepoznavanje kibernetškega prostora. V prispevku je predlagal tudi koristne smernice in predloge za izboljšanje delovanja ljudi v kibernetškem prostoru, ki konec koncev močno vpliva tudi na samo varnost lokalne skupnosti in nacionalno varnost. Bernik (2016) je z analizo tujih študij ugotovil, da je strah pred fizično kriminaliteto manjši od tistega pred kibernetško kriminaliteto. Dodaja, da je tovrsten strah drugačen, saj ostaja poznavanje uporabnikov glede kibernetškega prostora na nizki ravni.

Ne nazadnje pa sta Eman in Hacin (2016) v raziskavi s pomočjo geografskega informacijskega sistema (GIS) analizirala in poudarila glavna žarišča premoženjske kriminalitete v Mestni občini Ljubljana in Mestni občini Maribor. Značilnosti takšnih žarišč so, po ugotovitvah avtorjev, prenizka prisotnost formalnega nadzora in tehničnega nadzora, nepazljivost ljudi ter velika fluktuacija ljudi. S pomočjo modela SARA sta predlagala rešitve za vzpostavitev boljšega nadzora in zmanjševanje možnosti kriminalitete.

2.4 Pregled raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji v sklopu 3. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih

V tretjem zborniku Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih leta 2017 je bila v okviru programske skupine Varnost v lokalnih skupnostih opravljena nadgradnja študije o varnosti v lokalnih skupnostih iz leta 2011 (Meško, 2017). Namen ponovitve študije je bil ugotoviti, katere dejavnike laična (prebivalci) in strokovna (policisti) javnost pojmujeta kot pomembne za zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti. Osnovo je predstavljal vprašalnik, uporabljen leta 2011, vendar je bil nadgrajen oz. dopolnjen z vprašanji o poznavanju in izkušnjah s policijo, pojmovanju vloge vojske pri zagotavljanju varnosti ter kibernetškimi viri ogrožanja

(Meško, 2017). Ugotovljeno je bilo, da med laično in strokovno javnostjo prihaja do razkoraka v mnenjih. Razliko bi lahko pripisali dejstvu, da se policisti z vprašanji glede varnosti ukvarjajo dnevno in njihova mnenja niso odvisna le od osebnih izkušenj in medijskega poročanja (Meško, 2017). Avtor je prišel do ugotovitev, da bo v nadaljevanju treba opraviti podrobne analize glede na vrsto naselij (urbana in ruralna), glede na neposredne izkušnje s policijo in poznavanje policistov – pri prebivalcih.

Leta 2017 sta Tominc in Sotlar (2017) v okviru varnosti v lokalnih okoljih opravila tudi študijo o trendih zaznavanja javnosti do ogrožanja virov v lokalni skupnosti. Avtorja sta združila podatke, pridobljene iz raziskave, opravljene v letih 2011 (Sotlar in Tominc, 2012) in 2017, da bi ugotovila, kakšna so zaznavanja ogrožanja laične in strokovne javnosti. Prišla sta do ugotovitev, da se mnenje laične in strokovne javnosti razlikuje v ocenah ogrožanja. Po skupnem mnenju prebivalcev in policistov so ključni nevojaški viri ogrožanja – brezposelnost, revščina, kriminaliteta, prometne nesreče, gospodarsko nazadovanje, gospodarska kriminaliteta, alkoholizem, korupcija ter uničevanje okolja. Ločeno od mnenja policistov prebivalci kot vire ogrožanja najbolj poudarjajo družbene probleme. V primerjavi z letom 2011 sta raziskovalca opazila, da je v letu 2017 opaziti, da anketiranci večini groženj pripisujejo manjšo pomembnost. Le dejavnikom turisti, pripadniki drugih narodnosti ali kultur ter propadli in zanemarjeni stanovanjski in poslovni objekti se je povečala ocena ogrožanja (Tominc in Sotlar, 2017). Istega leta je Modic (2017) opravila raziskavo, na kakšen način večja zaznava oz. prisotnost policije vpliva na mnenje javnosti o policijskem delu. Ugotovljeno je bilo, da več kot 60 % vprašanih meni, da je policija v njihovih soseskah dovolj prisotna. Slaba tretjina meni, da je prisotna premalo, okoli 5 % pa celo, da je prisotna preveč. Prebivalci, ki menijo, da je policija dovolj prisotna v njihovi soseski, imajo bolj pozitivna stališča do različnih vidikov dela policije v primerjavi s prebivalci, ki menijo, da je policija prisotna premalo oziroma preveč (Modic, 2017). Avtorica je na podlagi ugotovitev raziskave izrazila mnenje, da je prisotnost policije eden od dejavnikov, ki pomembno vpliva na stališča prebivalcev do policijskega dela in je lahko koristno vodilo za povezovanje prebivalcev in policije, še posebej pri iniciativah, ki se nanašajo na policijsko delo v skupnosti.

Meško in Pirnat (2017) sta leta 2016 v Mestni občini Ljubljana izvedla anketiranje, da bi ugotovila, ali prihaja do razlik v zaznavanju varnosti v urbanih soseskah glede na stopnjo problematičnosti območja, ki so bila določena glede na policijsko statistiko kaznivih dejanj in prekrškov. Ugotovljeno je bilo, da prebivalci z manj problematičnih območij zaznavajo manj varnostnih problemov, ki jih predstavljajo omenjeni faktorji. Odklonski je podatek, da so se prebivalci z manj ogroženih območij manj pripravljani podrežati policiji. Varnostne razmere imajo torej vpliv na prebivalce glede varnosti in imajo lahko vpliv na zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih (Meško in Pirnat, 2017). Flander in Hribernik (2017) sta raziskovala, kako se prebivalci lokalnih skupnosti opredeljujejo do socialnoekonomskih vidikov in dejavnikov zagotavljanja varnosti v občinah. Študija je pokazala, da največ vprašanih občanov kot potencialne vire ogrožanja najbolj prepozna socialne dejavnike, kot so brezposelnost, alkoholizem, odvisnost, trgovina s prepovedanimi drogami in revščina, medtem ko klasično kriminaliteto, terorizem in organizirano kriminaliteto kot varnostni problem prepozna razmeroma majhen delež anketirancev. Občani so tudi zadovoljni z ukrepi občin na področju zagotavljanja socialne kohezije. Ugotovljeno je bilo tudi, da bolj kot tradicionalne oblike nadzora in strožjo kaznovno politiko podpirajo pristope, ki spadajo pod socialno prevencijo (Flander in Hribernik, 2017).

Lobnikar in Prislan (2017) sta preverila, kako javnost in policisti ločeno zaznavajo oz. ocenjujejo uspešnost policijskega dela. Rezultati so pokazali, da prebivalci delo policije ocenjujejo kot uspešno. Pri 22 od 23 dejavnosti, ki so jih ocenjevali, so jim pripisali oceno višjo od 3. Edino odstopanje, oziroma nižja ocena od 3, je bilo pri ocenjevanju preiskovanja gospodarske kriminalitete. Anketirani policisti so sami sebe ocenili višje v 20 od 23 dejavnosti. Največja razhajanja so raziskovalci opazili pri oceni zakonitosti dela policistov, pri varovanju človekovih pravic in svoboščin, obravnavi pritožb nad delom policije ter oceni o uspešnosti hitrega odzivanja. Anketiranci so ocenili, da so policisti najbolj uspešni pri varovanju državne meje, najmanj pa pri preiskovanju kaznivih dejanj (Lobnikar in Prislan, 2017).

Sotlar in Tominc (2017) sta preverila, kakšno je mnenje in pričakovanje javnosti o nalogah oboroženih sil. Ugotovila sta, da kar 87 % anketiranih prebivalcev in 82,5 % anketiranih policistov meni, da bi morala Slovenska vojska (v nadaljevanju SV) pomagati pri naravnih in drugih nesrečah. Prebivalci in policisti se ne strinjajo vedno, saj se 70,8 % prebivalcev in le 45,5 % policistov strinja s trditvijo, da naj SV pomaga

policiji pri zagotavljanju reda in varnosti. Trditev, da naj se SV bori proti terorizmu, podpira 72,1 % prebivalcev in »le« 56 % policistov, a kljub temu oboji podpirajo delovanje vojske na tem, sicer tradicionalnem, področju notranje varnostne oziroma policijske dejavnosti (Sotlar in Tominc, 2017).

Hacin in Eman (2017) sta se lotila preučevanja vplivov socialne kohezije in občutka varnosti v soseski na zaznavo varnostnih pojavov, povezanih z begunci, tujimi delavci, migranti, turisti in pripadniki drugih narodnosti in kultur, pri policistih in prebivalcih. Ugotovila sta, da občutek varnosti v soseski vpliva na zaznavo varnostnih pojavov pri policistih in prebivalcih. Primerjava policistov in prebivalcev je razkrila, da policisti zaznavajo varnostne pojave bolj negativno. Hkrati prebivalci pozitivneje zaznavajo socialno kohezijo v soseski, povezanost soseske in sosedsko pomoč ter imajo večji občutek varnosti v soseski kot policisti. Avtorja sta izrazila mnenje, da bi se morale študije glede raziskovanja varnostnih pojavov, povezanih z begunci, tujimi delavci, migranti, turisti in pripadniki drugih narodnosti in kultur, v prihodnje osredotočiti na soseske oziroma območja, kjer je ta problematika bolj prisotna (Hacin in Eman, 2017).

Bernik (2017) je opravil raziskavo, ki predstavlja vpogled uporabnikov v Sloveniji glede kibernetске varnosti, vendar je raziskava delno omejena in jo je možno le delno posplošiti na celotno populacijo. Avtor je predlagal nekaj usmeritev in nasvetov, kako se bolje spopasti z grožnjami pri uporabi kibernetškega prostora (Bernik, 2017).

Prislan in Lobnikar (2017) sta v svoji raziskavi želela ugotoviti mnenje prebivalcev in policistov, kako bi lahko v prihodnje zagotavljali varnost v skupnostih, kjer živijo oz. delajo, saj te ugotovitve predstavljajo informacije o tem, kako razvijati varnostno dejavnost v skladu s pričakovani skupnosti in bi znale biti uporabne tako za varnostne organizacije na lokalni ravni kot za vodstva občin. Rezultati so pokazali, da imajo različne (geografske in demografske) skupine sicer drugačne potrebe, vendar obstajajo tudi skupne točke. Udeleženci v raziskavi so najbolj naklonjeni uvedbi sprememb na področju prometne varnosti in doslednega sankcioniranja kršitev, najmanj pa podpirajo dodatno pluralizacijo policijske in privatizacijo varnostne dejavnosti (Prislan in Lobnikar, 2017). Avtorja sta na koncu izpostavila, da bi zmanjšanje razlik med izraženimi potrebami prebivalcev in ocenami policistov lahko privedlo do bolj pripravljenih in uporabnih programov za varnost v slovenskih občinah (Prislan in Lobnikar, 2017).

2.5 Pregled raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji v sklopu 4. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih

V zborniku 4. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih (Meško, Sotlar in Lobnikar, 2018) so bili predstavljeni prispevki, ki se osredotočajo na različne varnostne vidike v lokalnih skupnostih. Pirnat, Hacin in Meško (2018) so opravili pregled raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji, v katerem so povzeli dotedanje prispevke in raziskovanje na področju varnosti v lokalnih skupnostih, njihove glavne ugotovitve in opravili raziskavo o varnosti v lokalnih skupnostih. Raziskava je pokazala močno korelacijo med občutkom varnosti v občinah ter socialno kohezijo v soseskah. Na večji občutek varnosti prebivalcev ter pozitivno zaznavo policije pomembno vpliva zaznavanje policijskega dela v skupnosti. Povzamemo lahko, da raziskovalci poudarjajo pomembnost varnostnih svetov v lokalnih skupnostih, občutka varnosti pri prebivalcih in policijskega dela v skupnosti. Opozarjajo tudi na razlike med preučevanjem urbanih ter ruralnih okolij in na uporabo kriminoloških teorij, ki so se praviloma osredotočale na urbana okolja. Meško (2018) je v prispevku o strahu pred kriminaliteto, policijskem delu v skupnosti in zagotavljanju varnosti predstavil medsebojno povezanost v lokalnih okoljih, kako prebivalci dojemajo vlogo policije pri zagotavljanju varnosti v lokalnih skupnostih in prisotnost policije v svojem življenjskem okolju. Avtor v prispevku predstavi tudi programe za zmanjševanje strahu pred kriminaliteto ter izzive pri izvajanju tovrstnih programov. Meško (2018) je poudaril tudi pomembnost dejavnika strahu pred kriminaliteto, ki vpliva na kakovost življenja ter možne manipulacije politike in medijev s strahom pred kriminaliteto z namenom zaostrovanja kaznovalne politike. Prispevek med drugim poudarja tudi pomembnost preventivnega policijskega dela.

Lobnikar in Prislan (2018) sta v prispevku primerjala oceno prebivalstva oz. njihovo zaznavanje uspešnosti policijskega dela v Sloveniji v letih 2011 in 2017. Ugotovila sta, da prebivalci delo policije ocenjujejo kot relativno uspešno v vseh dimenzijah, razen pri preiskovanju gospodarske kriminalitete. Poudarjata, da je bila samoocena policistov v veliki večini analiziranih dimenzij višja kot ocena javnosti. Največje razlike med oceno prebivalstva in samooceno policistov glede uspešnosti policijskega dela so bile pri ocenah zakonitosti dela policije, varovanju človekovih pravic in svoboščin, obravnavi pritožb nad delom policije ter oceni uspešnosti hitrega odzivanja na nujne klice. Rezultati raziskave so pokazali tudi, da so bile ocene

uspešnosti policijskega dela v Sloveniji v veliki večini višje leta 2017 kot leta 2011. Pirnat in Meško (2018) sta v prispevku o varnosti v lokalnih skupnostih med seboj primerjala soseske v Ljubljani. Primerjava je temeljila na zaznavanju kriminalitete, družbenih procesov ter zaznave policije v urbanih soseskah v Ljubljani, osredotočila pa se je na primerjavo med soseskami, ki so bolj in manj obremenjene s kriminaliteto in prekrški zoper javni red in mir. Iz rezultatov raziskave je bilo možno sklepati, da se v manj problematičnih soseskah kaže bolj pozitiven odnos do migrantov in višja stopnja socialne kohezije. Prebivalci bolj problematičnih sosesk so imeli višjo stopnjo zaznane postopkovne pravičnosti policije, na kar je vplivala stopnja zaznanega nereda v soseski in učinkovitost policije.

Meško in Hacin (2018a) sta v prispevku o situacijskem preprečevanju kriminalitete predstavila različne oblike situacijskega preprečevanja kriminalitete kot preventivne dejavnosti ter njihove kritike in slabosti. Glavne kritike so preprostost in ateoretičnost, premeščanje kriminalitete, odvrčanje pozornosti od vzrokov kriminalitete, konservativni pristop obravnavanja kriminalitete, promoviranje sebične in izključujoče družbe ter učinek pretiranega nadzora. Meško in Hacin (2018b) sta analizirala tudi načrtovanje in oblikovanje okolja kot obliko situacijskega preprečevanja kriminalitete, pri čemer sta opravila temeljit pregled študij tega področja. Avtorja sta predstavila vpliv razsvetljave, označevanja premoženja, videonadzora in alarmnih naprav, ključavnic, vrat in drugih varoval ter ureditev ulic kot oblike situacijskega preprečevanja kriminalitete. Osredotočila sta se tudi na preprečevanje kriminalitete v stanovanjskih in poslovnih naseljih, vpliv neurejenosti soseske in njenih znakov.

Eman in Hacin (2018) sta opravila analizo kriminalitete v mestnih občinah v Republiki Sloveniji, pri čemer so bili uporabljeni podatki med letoma 2010 in 2017. Predstavila sta značilnosti kriminalitete na posameznih območjih ter specifično poselitve v Sloveniji. Avtorja sta ugotovila povezavo med stopnjo brezposelnosti ter stopnjo kriminalitete, ki so jo potrdili v največjih slovenskih urbanih okoljih.

Tičar (2018) se je v prispevku o pravodajni moči in zakonskim pooblastilom občin na področju lokalne varnosti in sankcioniranja prekrškov osredotočil na vprašanje splošne pravne ureditve varnosti ter kako deluje praktično udejanjanje sankcij za prekrške v največjih mestnih občinah. V prispevku je razpravljal o vprašanju namena sankcioniranja prekrškov ter ugotovil, da če so očitki o fiskalno-prednostnem

pomenu sankcioniranja resnični, potem obstaja dvom v legitimnost in legalnost sankcioniranja prekrškov na lokalni ravni.

Bučar Ručman, Modic in Flander (2018) so predstavili lokalno perspektivo izzivov migracij, pravni položaj in integracijo prosilcev za mednarodno zaščito v Sloveniji. Prispevek se je osredotočal na obdobje moralne panike v letih 2015 in 2016, ko je v državo prispelo veliko število beguncev. Predstavili so varnostne izzive migracij, zaostrovanje migracijskih politik in zakonodaje, vpliv strožje zakonodaje na pravice prosilcev za mednarodno zaščito ter skupno odgovornost za reševanje migracijske in begunske problematike. Predstavili so tudi dobre slovenske prakse sprejemanja in integracije v Sloveniji. Poudarili so pomen solidarnosti in sobivanja ter poudarili, da to ne predstavlja grožnje ali nesorazmernega bremena za lokalne prebivalce.

Sotlar in Tominc (2018) sta v prispevku o iskanju verodostojnosti varnostne funkcije sodobnih oboroženih sil predstavila teoretične koncepte, kompleksno varnostno okolje, normativne okvirje ter javno mnenje. Avtorja sta poudarila, da so, poleg redko udejanjene obrambne funkcije oboroženih sil, v ospredje stopili zaščitno-reševalna in notranjevarnostna funkcija oboroženih sil, s čimer se bolj približajo lokalnim skupnostim. Poudarila sta problematiko varnostnih sil v opravljanju policijsko-varnostnih nalog, omejenih sredstev ter pričakovanja javnosti, ki primarno zahteva učinkovito reševanje varnostnih problemov tudi z uporabo varnostnih sil in kreiranje kredibilne varnostne politike z omenjenimi ovirami.

Markelj in Zgaga Markelj (2018) sta v prispevku predstavila način za izboljšanje učinkovitosti lokalne samouprave s pomočjo mobilnih naprav v namene poslovnih procesov. Poudarila sta potencial boljše učinkovitosti delovanja posameznika in poudarjata, da pri tem ne smemo zanemariti informacijskovarnostnega vidika uporabe tovrstne tehnologije. Dodatno je Bernik (2018) v prispevku o uporabnikih kibernetskega prostora predstavil lokalno realne ter globalne kibernetske vidike. V prispevku se je osredotočil na ukrepe, ki predstavljajo zaščito uporabniku v kibernetskem prostoru in na skrb za lastno kibernetsko varnost pri vse višji stopnji uporabe kibernetskega prostora tudi v lokalnem prostoru.

2.6 Pregled raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji v sklopu 5. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih

Meško (2019) je v uvodu v delo programske skupine Varnost v lokalnih skupnostih – primerjava ruralnih in urbanih okolij (2019–2024) predstavil izhodišča dela programske skupine, ki izhajajo iz predhodnih študij ter Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja in zatiranja kriminalitete v Republiki Sloveniji. Predstavil je tudi izzive, ki jih predstavlja raziskovanje ruralnih okolij s svojimi specifičnimi značilnostmi, saj večina kriminoloških teorij, ki so nastale v urbanih okoljih, ni v tolikšni meri učinkovita za pojasnjevanje pojavov v ruralnih okoljih.

Govekar in Rosič (2019) sta v prispevku o sodelovanju Policijske uprave Nova Gorica in Mestne občine Nova Gorica obravnavala teoretična izhodišča policijskega dela v skupnosti in reševanja varnostne problematike v lokalni skupnosti Mestne občine Nova Gorica. Varnostni problemi, na katere sta se osredotočala, so mladostniško nasilje, vandalizem, požigi, nasilna kazniva dejanja in problematika prepovedanih drog. V prispevku sta predstavila pristope k reševanju in obvladovanju omenjenih varnostnih problemov in poudarjala pomen sodelovanja med policijo in občino.

Flander in Tičar (2019) sta analizirala ureditev temeljne pravice do varnosti na pravnosistemski in lokalni ravni v Republiki Sloveniji. Posebno pozornost sta namenila analizi mednarodnega in notranjega pravnega reda ter predpisovanju in sankcioniranju občinskih prekrškov, ki je v pristojnosti občinskih svetov, občinskih redarstev in inšpektoratov.

Tominc in Sotlar (2019) sta v prispevku o razlikah v zaznavanju varnostnih pojavov med prebivalci urbanih in ruralnih okolij v Sloveniji predstavila, katere varnostne probleme prebivalci ocenjujejo kot bolj ogrožajoče in kako bivanje v različno urbaniziranem okolju vpliva na zaznavanje nekaterih varnostnih pojavov. Ugotovila sta tudi, da so stališča znotraj malih in srednje velikih občin zelo homogena, medtem ko znotraj velikih občin prihaja do večjih razlik v stališčih. Hacin (2019) je v prispevku o primerjavi kriminalitete v slovenskih občinah predstavil analizo o zaznani kriminaliteti, v kateri se je osredotočil na primerjavo med urbanim in ruralnim okoljem v Sloveniji. Primerjava je pokazala, da so v mestnih občinah bolj pogosta kazniva dejanja zoper človečnost, človekovo zdravje, premoženje, v ruralnih

občinah pa zoper življenje in telo, spolno nedotakljivost, zakonsko zvezo, družino in otroke, varnost javnega prometa, okolje, prostor in naravne dobrine.

Prislan, Meško in Lobnikar (2019) so v prispevku o samovarovalnih ukrepih prebivalcev Slovenije naredili primerjavo med ruralnimi in urbanimi območji bivanja. Raziskovalci so ugotovili, da imajo urbana okolja trend naraščanja, manj varovalnih ukrepov pa uporabljajo prebivalci ruralnih območij. V urbanih okoljih so najpogostejše oblike samovarovalnih ukrepov protivlomna vrata, zaklepanje oken in vrat, zavarovanje bivališča pri zavarovalnici in dogovor z znanci in sosedi, da popazijo na njihovo bivališče, ko jih dalj časa ni tam. V ruralnih okoljih pa je pogostejša uporaba psa čuvaja kot tehnika varovanja premoženja.

Erčulj (2019) je v raziskavi preučila, kateri dejavniki vplivajo na občutek varnosti ali nevarnosti v lokalnih skupnostih. Demografski dejavniki so pokazali, da je z zaznavanjem varnosti najbolj povezan spol prebivalca. Raziskava je tudi pokazala, da so z občutkom varnosti povezani etnična čistost prebivalstva, dobri medsosedski odnosi in medsebojno zaupanje. Ugotovila je tudi, da v urbanih okoljih nižje ocenjujejo problematiko urejenosti sosesk kot na podeželju. K nižjemu občutku varnosti prebivalcev botruje tudi prisotnost pijančevanja in vlomov v soseski. S pomočjo kazalnikov je bilo možno določiti območja z nizko medsebojno povezanostjo in nizko stopnjo občutka varnosti. Največ takih območij je na območjih PU Maribor, Ljubljana in Koper, torej PU iz velikih mest. Pirnat in Meško (2019) sta preverjala, kakšne so razlike med slovenskimi regijami glede zaznave varnostnih problemov v lokalnih skupnostih. Ugotovila sta, da v severnoprimerjski in gorenjski regiji varnostni problemi, kot so zloraba drog in alkohola, kršenje javnega reda in miru, družbeni problemi in ekološki problemi, ne predstavljajo večjega problema. Medtem ko recimo v štajerski, obalno-kraški in pomurski regiji varnostni problemi, kot so migracije, ulična kriminaliteta in drzno vedenje, socialni problemi, ekološki problemi, javni red in mir ter zloraba alkohola in drog, predstavljajo večji problem. S pomočjo analiz sta pokazala razlike med zaznavanjem varnostnih problemov glede na regije (Pirnat in Meško, 2019). Podrobneje so Eman, Ivančič in Bagari (2019) analizirali statistiko kriminalitete na območju PU Murska Sobota, na podlagi katere so določili pojavne oblike kriminalitete. Nato so opravili strukturirane intervjuje s komandirji petih policijskih postaj pod okriljem PU Murska Sobota, da bi ugotovili, ali so kakšne posebnosti v opravljanju policijskega dela v ruralnih predelih Pomurja. Ugotovili so, da se tudi v ruralnih predelih Pomurja

pojavnjajo za ruralna območja značilne oblike kriminalitete, kot so ekološka kriminaliteta, nasilje v družini ter gojenje in proizvodnja marihuane. Zaradi izoliranosti pa prihaja tudi do težjega odkrivanja nasilja nad starostniki. Glede posebnosti policijskega dela so odkrili, da majhnost, medsebojno poznavanje in povezanost zaradi življenja na podeželju zmanjšujejo strogost delovanja policije. Posledično imajo policisti včasih težave z vzdrževanjem socialne distance (Eman et al., 2019).

Dobovšek (2019) je na podlagi pregleda literature, preteklih študij ter raziskav opravil analizo morebitnih posebnosti korupcije v slovenskih ruralnih okoljih. Ugotovil je, da obstaja izredno veliko kršitev na ravni lokalne skupnosti, še posebej v zvezi z razpolaganjem s stvarnim premoženjem. Temu lahko botruje dejstvo, da gre za tipično okolje, kjer zaradi manjšega skupnega prostora prihaja do več osebnih povezav med ljudmi oz. so le-te poudarjene. Tako so poudarjene tudi povezave med lokalnimi mogočniki in funkcionarji (župani, podžupani, občinskimi svetniki). Prihaja tudi do manjšega nadzora in zmožnosti sankcioniranja posameznih kaznivih dejanj. Ugotovil je, da prihaja do razlik med korupcijo v urbanem in ruralnem okolju, vendar so za boljše razumevanje problematike potrebne nadaljnje raziskave (Dobovšek, 2019).

Varnost kibernetnega prostora v zadnjih letih pridobiva vse več pozornosti, zato so Meško, Prislán in Hacin (2019) leta 2019 opravili raziskavo, s katero so preverili varnost uporabe kibernetnega prostora med študenti Univerze v Mariboru. Preverjali so preteklo viktimiziranost s kibernetnimi grožnjami, ogroženost s kibernetnimi grožnjami in posledice viktimizacije s kibernetnimi grožnjami. Ugotovili so, da so najpogostejše kibernetne grožnje, ki povzročajo viktimizacijo pri študentih, nezaželen zasebni sporočila, »ki so vsebovala seksualno vsebino ali prošnjó«, okužba z računalniškimi virusi in nepooblaščen dostop uporabnikov do njihove e-pošte, računa socialnega omrežja ali drugega spletnega računa«. Omenjene grožnje so tudi tiste, pred katerimi se študenti počutijo najbolj ranljive. Finančno škodo pa so ocenili kot najbolj resno posledico viktimiziranosti s kibernetno kriminaliteto (Meško et al., 2019, str. 126).

2.7 Pregled raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji v sklopu 6. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih

Raziskovalci programske skupine Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru so se v zborniku 6. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih leta 2020 osredotočili predvsem na dihotomijo med urbano in ruralno varnostjo. Prispevek Dobovška in Premrla (2020) se je osredotočal na upravljanje kapitalskih naložb občin in pravnih oseb v lasti občin. Avtorja sta pregledala revizijska poročila Računskega sodišča Republike Slovenije, da bi pridobila odgovore glede občinskega upravljanja gospodarskih družb v večinski lasti lokalnih skupnosti in kršitev zakonodaje o pravilnosti poslovanja občin. Ugotovila sta, da so nekatere občine ustanovile gospodarske družbe, da bi zaobšle javnofinančne predpise, ter s tem povzročile pomembna javnofinančna tveganja. Avtorja sta skozi analizo predlagala, da bi bilo smotno na ravni skupnosti občin in mestnih občin sprejeti temeljne akte glede učinkovitega upravljanja kapitalskih naložb, ki bi jih morale spoštovati vse občine. Avtorja sta prepričana, da bi bilo na ta način mogoče doseči minimalne skupne standarde upravljanja kapitalskih naložb med različnimi občinami.

Prislan in Lobnikar (2020) sta v prispevku predstavila raziskavo med prebivalci Slovenije o njihovem zadovoljstvu z zagotavljanjem varnosti in občutku varnosti v različno urbaniziranih okoljih. Rezultati so pokazali, da so glede zagotavljanja varnosti anketiranci najbolj zadovoljni z delom policije, manj pa z delom redarjev in občin. Najmanj so z institucijami za zagotavljanje varnosti zadovoljni prebivalci v ruralnih delih Slovenije, medtem ko razlik med strnjenimi vasmi, trgi in mesti nista ugotovila. Ugotovitve so pokazale, da se velika večina anketiranih počuti zelo varno, varneje kot anketiranci iz večstanovanjskih stavb pa se počutijo anketiranci, ki stanujejo v individualnih hišah.

Modic (2020) je definirala in razmejila koncepte skupnosti, varnostnega samoorganiziranja prebivalcev in vigilantizma. Avtorica je opozorila, da je vključevanje skupnosti v zagotavljanje varnosti temelj demokracije in je zaželeno, vendar ne sme preseči meje vigilantizma, ki se danes vse pogosteje pojavlja. Ugotovila je, da obstaja paradoks na poti izpolnjevanja iskrene želje po varnem in svobodnem bivanju v svoji skupnosti. Hitro se namreč lahko znajdemo v pretirano zavarovanem in hkrati omejenem, ograjenem, z vseh strani nadzorovanem življenju. Varovanost, budnost, sumničavost, morda že paranoja tako začnejo načenjati

zasebnost in ustvarjati vzdušje sumničavosti in strahu, ki zlahka preseže dejanski obseg ogroženosti neke skupnosti (Pečar, 1992). Ugotovitve Modic (2020) so pokazale tudi, da se varnostno samoorganiziranje pojavlja predvsem v premožnejših soseskah. V nasprotju pa se v revnih soseskah, kjer so občani manj povezani in bolj prepleteni s kriminaliteto, tovrstno varnostno samoorganiziranje pojavlja v veliko manjšem obsegu ali pa se sploh ne pojavlja. Modic (2020) je s prispevkom želela predvsem razjasniti, koliko in kakšne vrste varnostnega samoorganiziranja je še zaželenega (do meje vigilantizma) ali celo nujnega. Ugotovila je, da je omenjeno stvar bolj ali manj spontanega odziva družbe, zadnjo besedo pri tem pa bi morala imeti država z odločno in jasno politiko. Tominc in Sotlar (2020) sta preučila varnostno samoorganiziranje državljanov, ki je v Sloveniji pozornost pritegnilo predvsem z ustanavljanjem sicer redkih vard. Najbolj jasno stališče v primeru vard je izkazalo Ministrstvo za notranje zadeve, ki je ustanavljanju nasprotovalo. Poudarili so ustavno omejitve, ki narekuje, da se v naloge, ki jih izvajajo uradni organi, ne sme posegati, združevanje v take skupine pa ne sme predstavljati načrtovanja, pripravljanja, organiziranja ali izvrševanja kaznivih dejanj ali prekrškov. Posledično je septembra 2020 prišlo do spremembe zakonodaje, ki bo v prihodnje sankcionirala podobne prakse, kot je bila Slovenska varda.

Bučar Ručman (2020) je v svoji raziskavi o primerjavi ruralnih in urbanih skupnosti v Sloveniji na področju družbenih vezi, solidarnosti in družbene vključenosti iskal odgovore na vprašanja o tem, kakšne so temeljne značilnosti ruralnih, urbanih in suburbanih skupnosti v Sloveniji ter kako v teh skupnostih razumejo solidarnost in skupno življenje različnih družbenih skupin. Podatki raziskave so pokazali, da ljudje na ruralnih območjih predstavljajo homogeno skupnost s podobnimi prepričanji, vrednotami, običaji, vero, kulturo in jezikom. V urbanih središčih pa ljudje predstavljajo heterogeno skupnost, ki jo zaznamuje pluralnost, anonimnost, množičnost in kompleksnost. Ljudje v ruralnih okoljih so manj zaupljivi, prav tako pa se niso pripravljene odreči svoji homogenosti. Zato tudi niso pripravljene sprejemati sosedov, ki predstavljajo odklon od poznanega, domačega, bližnjega in varnega. Ravno nasprotno je v urbanih skupnostih, saj je preživetje ljudi odvisno od tega, da so sposobni konstruktivno sodelovati in sobivati z drugimi neznanci, in si ne morejo privoščiti nezaupanja v ljudi okoli sebe.

Hacin (2020) je v svojem prispevku o kriminaliteti v občinah ob schengenski meji analiziral kriminaliteto v 32 občinah v obdobju 2010–2019. Na podlagi analize statističnih podatkov policije o zaznani kriminaliteti je ugotovil, da najpogostejšo obliko kriminalitete v občinah ob schengenski meji predstavljajo kazniva dejanja zoper premoženje, sledi še ponarejanje listin, grožnje, prepovedano prehajanje meja ali ozemlja države, ponarejanje ali uničenje poslovnih listin ter lahka telesna poškodba. Povečalo se je tudi število kaznivih dejanj zoper javni red in mir, kar je avtor vsaj deloma pripisal migrantski krizi, ki je prisotna v zadnjih letih.

V študiji o varnosti uporabnikov kibernetskega prostora so Meško, Prislan in Hacin (2020) analizirali zaznave med prebivalci v urbanih in ruralnih okoljih. V raziskavi je sodelovalo 1.158 prebivalcev iz stotih občin po Sloveniji. Rezultati analize so pokazali, da anketiranci iz ruralnega in urbanega okolja podobno zaznavajo kibernetski prostor, tako z vidika pretekle viktimizacije kot ranljivosti in resnosti kibernetskih groženj. Avtorji so ugotovili, da je stopnja viktimizacije z različnimi oblikami kibernetskih groženj relativno nizka, da uporabniki ne zaznavajo visoke ranljivosti v kibernetskem prostoru in grožnjam ne pripisujejo resne nevarnosti.

Kokoravec in Meško (2020) sta se osredotočila na preučevanje kriminalitete v Ljubljani v času pandemije covid-19. Opravljen je bil pregled policijske statistike za Ljubljano v obdobju med 1. 1. in 31. 8. 2020, ki sta jo primerjala s podatki iz istega obdobja v letu 2019. Ugotovila sta, da prijavljena kriminaliteta upada. Skupno število kaznivih dejanj in prekrškov je upadlo, prav tako pa so v upadu ropi, tatvine, vlomi in nasilje v družini, čeprav nekatere institucije poročajo o porastu nasilja v družini. Kokoravec in Meško (2020) sta še opozorila, da vedno več ljudi in podjetij uporablja spletne storitve, zaradi novonastalih razmer pa so nastala nova tveganja in nove priložnosti za storilce. Posledično se lahko v prihodnje pričakuje porast kibernetske kriminalitete.

3 Pregled tuje literature in razširitev teme

Tematika, ki je tesno povezana z zagotavljanjem varnosti v lokalnih skupnostih, je policijsko delo v skupnosti. V *Handbook on policing in Central and Eastern Europe* (Meško, Fields, Lobnikar in Sotlar, 2013b) so predstavljeni prispevki o policijskem delu iz držav Srednje in Vzhodne Evrope. Večina prispevkov med drugim poudarja sodelovanje med policijo, skupnostjo in lokalno samoupravo. Predstavljeni so

programi policijskega dela v skupnosti, sveti za preprečevanje kriminalitete v lokalnih skupnostih v državah nekdanje Jugoslavije (na Hrvaškem, v Srbiji, Makedoniji, Črni gori, Bosni in Hercegovini ter na Kosovu). Meško et al. (2013a) so v prispevku o urbanem varnostnem managementu v prestolnicah nekdanje Jugoslavije predstavili sodelovanje med različnimi državnimi in lokalnimi akterji, ki s svojim delovanjem zagotavljajo večjo varnost v lokalnih urbanih okoljih. Problematika, s katero se soočajo, so različne oblike kriminalitete in naravnih nesreč ter druge varnostne grožnje. Predstavljeni so tudi intervjuji z mestnimi varnostnimi managerji in raziskovalci, ki se ukvarjajo z reševanjem tovrstne problematike.

Pri pregledu raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v tujini smo ugotovili, da se študije in raziskave s področja zagotavljanja varnosti v (lokalnih) skupnostih izvajajo v okviru programa United Nations Development Programme [UNDP], ki se osredotoča na varnost ljudi, njihov razvoj in državotvorne paradigme na lokalnem nivoju. UNDP deluje predvsem v državah Južne Amerike, Afrike in Južne Azije. Področje njihovega delovanja so trajnostni razvoj, vključujoče in učinkovito demokratično vladanje in izboljšava življenjskih pogojev (UNDP, n. d.). V okviru delovanja organizacije Saferworld pa so naredili tudi priročnika za varnost v skupnosti (SAFERWORLD, 2013, 2014), ki se ukvarjata predvsem z obnovo skupnosti, zagotavljanjem boljših življenjskih pogojev in varnostjo ljudi v skupnostih. V priročnikih, ki je v osnovi strateški dokument, je opisan program zagotavljanja varnosti v skupnosti ter njegova izvedba.

Svet Evrope je vodilna organizacija za človekove pravice v evropskem prostoru, v katero je včlanjenih 47 držav. Vrednote Sveta Evrope so ukinitve smrtne kazni, krepitev človekovih pravic, zmanjšanje diskriminacije in boj proti rasizmu, svoboda izražanja, enakost med spoloma, zaščita pravic otrok, nadzor nad demokratičnimi volitvami, izobraževanje o demokraciji in človekovih pravicah in kakovostno zdravstvo. Institucije, kot je Svet Evrope, so pomembne za razvoj in krepitev človekovih pravic in splošne blaginje v regiji, ne nazadnje pa njihov vpliv seže tudi v same lokalne skupnosti (Council of Europe, n. d.).

Evropski forum za urbano varnost (ang. *European Forum for Urban Security* [EFUS]) je edina evropska mreža, namenjena izključno diskusiji, sodelovanju in podpori lokalnim in regionalnim oblastem na področju kriminalitetne prevencije in urbane varnosti. V okviru EFUS si lahko predstavniki lokalnih in regionalnih oblasti

izmenjajo izkušnje na področju urbane varnosti ne glede na politično privrženost, ki temelji na pristopu »mesta pomagajo drugim mestom« (EFUS, n. d.). Evropska mreža za preprečevanje kriminalitete (ang. *European Crime Prevention Network* [EUCPN]) je mreža, namenjena povezovanju na lokalni, nacionalni in evropski ravni za izmenjave znanja in izkušenj na področju preprečevanja kriminalitete med državami članicami Evropske unije. Vodijo bazo dobrih praks, politik in raziskav na področju preprečevanja kriminalitete, razvijajo kampanje in opravljajo raziskave o preprečevanju kriminalitete (EUCPN, n. d.).

Pri pregledu virov in literature smo ugotovili, da bi temeljit pregled varnostnih pojavov na lokalni ravni v tujini zahteval dobro znanje številnih tujih jezikov, saj vse raziskave niso objavljene v angleškem jeziku. Prav tako pa so lahko skrite pod drugimi naslovi, čeprav se navezujejo na obravnavo podobnih problemov, s katerimi se ukvarjajo slovenski raziskovalci na področju varnosti v lokalnih skupnostih.

4 Zaključna razprava

Po temeljitem pregledu raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih smo ugotovili, da je bilo v okviru študij in raziskav v slovenskem prostoru opravljenega veliko raziskovalnega dela. V zbornikih so predstavljeni prispevki raziskovalcev in praktikov, ki nudijo različne perspektive na varnostno problematiko v lokalnih skupnostih. Poudarjene so prevladujoče oblike zagotavljanja varnosti, preventivne dejavnosti in stališča prebivalcev ter članov varnostnih sosvetov v občinah do različnih oblik zagotavljanja varnosti, strategije za nadaljnji razvoj in boljše sodelovanje na področju zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih. Predstavljene so tudi pomembnost policijskega dela v skupnosti, posebnosti različnih okolij in drugačni pristopi, ki so potrebni za uspešno zagotavljanje varnosti v specifičnih skupnostih (razlika med urbanim in ruralnim okoljem), analize kriminalitete, strahu pred kriminaliteto, kako varnostne grožnje zaznavajo prebivalci in policisti in druge perspektive varnosti v lokalnih skupnostih. Veliko opravljenih raziskav na različnih področjih se dopolnjuje in daje boljši vpogled v varnostno problematiko Slovenije. Nekatere izmed bolj pomembnih ugotovitev so zaupanje prebivalstva v policijo in njene dejavnosti, saj je več raziskav posredno ali neposredno preučevalo omenjeni vidik. Zanimiva je tudi opazna zaznava razlik v ocenjevanju ogroženosti s strani prebivalstva in policije, kar bi znalo pomeniti, da prebivalstvo o kriminaliteti ne dobiva točnih in objektivnih informacij iz medijev. Po drugi strani pa bi znalo to

pomeniti nekakšen občutek varnosti, torej nižjo raven strahu pred kriminaliteto in zaupanje v policijo ter njeno delo. Opaženo je bilo, da raziskovalci, poleg dopolnjevanja starih raziskav in sledenja že začrtanim okvirjem raziskovanja, sledijo tudi aktualnim varnostnim problemom. Od varnostnih problemov, ki jih predstavljajo množične migracije, do poskusov identifikacij varnostnih problemov, ki jih je ali bo povzročila pandemija covida-19. Slednje predstavlja aktualno problematiko, zato bi bilo smiselno v študijah o kriminaliteti obravnavati tudi morebiten vpliv pandemije. Že opravljene kriminološke raziskave so lahko podlaga za nadaljnje, usmerjeno, raziskovanje ali primerjalno raziskovanje.

V programski skupini FVV UM Varnost v lokalnih skupnostih (2019–2024) je v ospredju tematika primerjave med urbanim in ruralnim okoljem, kar se nam zdi zelo pomembno, saj večina Slovenije predstavlja ruralno okolje, ki ima svoje specifične značilnosti. Eden izmed predlogov je, da bi lahko več raziskav vključevalo analizo medijskega poročanja o kriminaliteti, recimo probleme, ki so prisotni na podežlju ali obmejnih krajih, npr. kako se ocena stopnje kriminalitete ali strahu pred kriminaliteto povezuje z medijskim poročanjem o varnostni problematiki na podobnih območjih. In obratno, torej kako se v urbanih območjih glede na medijsko poročanje zaznavanje varnostne problematike podeželja. Podrobneje bi veljalo proučiti posledice nezakonitih prehodov meje na obmejne kraje, saj se tako dobi bolj točna predstava o vplivu nezakonitih migracij na ljudi, ki se s problematiko redno srečujejo. Usmeritev v raziskovanje varnostnih problematik ruralnega okolja je torej dobrodošla, saj odpira nova polja raziskovalnih usmeritev, potrebo po identifikaciji in razvoju novih raziskovalnih tehnik in dognanj, razvitih posebej za raziskovanje varnostnih problematik podeželja, ki bodo koristila boljšemu spopadanju z njimi in razumevanju le-teh.

Zdi se nam, da bi bilo treba v prihodnje raziskave vključiti čim več primerov dobre prakse na področju zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih in povečati strokovno in znanstveno sodelovanje na tem področju s tujino. Trenutno večino raziskav opravlja peščica avtorjev, kar je za majhen prostor, kot je Slovenija, in nišno polje raziskovanja dokaj logično, saj tako raziskovalec tudi lažje nadgrajuje, sledi svojim raziskavam in pride do lažjega medpredmetnega povezovanja. Opozoriti velja na past tovrstnega raziskovanja, ki lahko pripelje do nekakšne raziskovalne enoličnosti glede področij opravljanja raziskav in avtorjevega raziskovalnega pogleda. Dobrodošla bi bila torej vključitev več tujih avtorjev, saj se na nekaterih

področjih, kot so recimo migracije in tudi soočanje s pandemijo covid-19, varnostni problemi držav v vse bolj globaliziranem svetu prepletajo. S tovrstnim mednarodnim sodelovanjem bi torej lahko ugotovili nove načine spopadanja z različnimi vrstami groženj na lokalni ravni in prenesli ugotovitve slovenskih strokovnjakov širši javnosti.

Ob pregledu raziskovanja v tujini smo ugotovili, da je bilo v Sloveniji na tem področju v primerjavi s tujino narejeno ogromno raziskav. Problem, ki smo ga zasledili, pa je, da se v različnih državah ukvarjajo s podobno problematiko, a so raziskave objavljene pod najrazličnejšimi naslovi in ključnimi besedami, ki niso nujno povezane z varnostjo v lokalnih skupnostih. Ta problem bi lahko rešili z mednarodnim sodelovanjem in uveljavitvijo skupne terminologije na področju raziskovanja varnostne problematike v lokalnih skupnostih. Kot še en način uspešnega prenosa znanja z mednarodnim sodelovanjem bi lahko poudarili mednarodne konference. Predvsem konference z raziskovalci, ustanovami in univerzami, ki izhajajo iz okolja podobnega našemu. Tako bi se po našem mnenju lažje izluščile na naše okolje aplikativne pobude.

Naslednji izmed naših predlogov je, da bi k reševanju problematik varnosti v lokalnih skupnostih lahko pripomoglo tudi kakovostno medresorsko sodelovanje oziroma sodelovanje med državnimi, zasebnimi in nevladnimi akterji. Tako bi se lažje izvajale tri ravni prevencij, kar bi lahko pripomoglo k znižanju kriminalitete v ruralnem okolju.

Predlagamo, da bi raziskovalci za boljše razumevanje okolja in problematike namesto anketiranja opravili poglobljeno raziskavo, kjer bi dlje časa bivali v določenem okolju. Čeprav bi bilo to lahko zamudno in se pojavljajo tudi dvomi o zmožnosti objektivne ocene problematike, bi mogoče po eni strani ravno nekakšno prvoosebno, subjektivno dojetje raziskovalca prikazalo problematike v drugačni, morebiti tudi bolj pristni, luči.

Ne nazadnje kot najpomembnejši potencial raziskav vidimo v tem, da bi varnostne organizacije ter predstavniki lokalnih samouprav prepoznavali in upoštevali ugotovitve raziskav na področju zagotavljanja varnosti v lokalnih skupnostih, saj bo vse delo na tem področju le na takšen način pripomoglo k bolj varnim skupnostim in zagotavljanju kakovostnejšega življenja na lokalni ravni. V okviru raziskovanja

varnosti v lokalnih skupnostih bi bilo treba v prihodnje izdelati priročnik, ki bo vseboval strnjene ugotovitve in primere dobrih praks, da bo prenos znanja na predstavnike varnostnih organizacij in lokalne samouprave najučinkovitejši.

Literatura

- Bernik, I. (2015). Kibernetska varnost občanov. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: Zbornik prispevkov Prve nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih* (str. 84–91). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Bernik, I. (2016). Delovanje občanov v kibernetskem prostoru. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 2. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih: Konferenčni zbornik* (str. 98–108). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Bernik, I. (2017). Uporabniki kibernetskega prostora: izvajanje varnosti in občutek ogroženosti. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 3. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji: Konferenčni zbornik* (str. 85–93). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Bernik, I. (2018). Uporabniki kibernetskega prostora med lokalnim realnim in globalnim kibernetskim prostorom. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): Konferenčni zbornik* (str. 361–374). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Bučar Ručman, A. (2020). Družbene vezi, solidarnost, različnost in družbena vključenost: primerjava ruralnih in urbanih skupnosti v Sloveniji. V G. Meško, K. Eman in R. Hacin (ur.), *Zbornik 6. nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v ruralnih in urbanih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 97–108). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Bučar Ručman, A., Modic, M. in Flander, B. (2018). Globalni izzivi begunstva v lokalni perspektivi: pravni položaj in integracija proslincev za mednarodno zaščito v Sloveniji. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): Konferenčni zbornik* (str. 287–312). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Butchart, A., Kinnunen, A., Lapeyre, F., Lemaitre, A., Marcus, M., Meddings, D. et al. (2004). *Confronting everyday violence in Europe: an integrated approach: final report* (Integrated project Responses to violence in everyday life in a democratic society). Strasbourg: Council of Europe.
- Council of Europe (n. d.) *About the Council of Europe – Overview*. Pridobljeno na <https://www.coe.int/en/web/yerevan/the-coe/about-coe/overview>
- Council of Europe. (1992). *European Urban Charter*. Strasbourg: Council of Europe. Pridobljeno na <https://rm.coe.int/168071923d>
- Dobovšek, B. (2019). Posebnosti korupcije v ruralnem okolju v Sloveniji. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *Zbornik 5. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v ruralnih in urbanih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 109–120). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Dobovšek, B. in Premrl, P. (2020). Problematika upravljanja gospodarskih družb v večinski lasti lokalnih skupnosti. V G. Meško, K. Eman in R. Hacin (ur.), *Zbornik 6. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v ruralnih in urbanih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 37–47). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Eman, K. in Hacin, R. (2016). Uporaba metod policijske analitike pri preprečevanju premoženjske kriminalitete v slovenskih urbanih okoljih. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 2. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih: Konferenčni zbornik* (str. 109–118). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Eman, K. in Hacin, R. (2018). Kriminaliteta v mestnih občinah v Republiki Sloveniji. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve*

- raziskovanja (2015–2018): *Konferenčni zbornik* (str. 249–268). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Eman, K. in Tičar, B. (2016). Upravljanje in varnost v občinskih javnih zavodih: policijsko delo v skupnosti in varno izvajanje občinskih negospodarskih javnih služb. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 2. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih: Konferenčni zbornik* (str. 47–54). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Eman, K., Ivančič, D. in Bagari, D. (2019). Pojavne oblike kriminalitete in posebnosti policijskega dela v ruralnih predelih Pomurja. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *Zbornik 5. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v ruralnih in urbanih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 97–108). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Erčulj, V. (2019). Dejavniki, povezani z občutkom (ne)varnosti v lokalnih skupnostih. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *Zbornik 5. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v ruralnih in urbanih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 77–86). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- European Crime Prevention Network [EUCPN]. (n. d.). *About us*. Pridobljeno na <https://eucpn.org/about-us>
- European Forum for Urban Security [EFUS]. (n. d.). *Who we are*. Pridobljeno na <https://efus.eu/who-we-are/>
- Fakulteta za varnostne vede. (n. d.). *Programska skupina: Varnost v lokalnih skupnostih*. Pridobljeno na <https://www.fvv.um.si/programskaskupina/>
- Flander, B. (2016). Pomiritveni postopek: med mediacijo in policijskim delom v skupnosti. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 2. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih: Konferenčni zbornik* (str. 55–61). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Flander, B. in Hribernik, N. (2017). Socialna kohezija in varnost v lokalnih skupnostih – stališča prebivalcev. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 3. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji: Konferenčni zbornik* (str. 45–53). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Flander, B. in Tičar, B. (2019). Analiza ureditve temeljne pravice do varnosti na pravnosistemskem in lokalnem nivoju v Republiki Sloveniji. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *5. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v urbanih in ruralnih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 35–44). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Govekar, E., in Rosič, S. (2019). Policija in lokalna skupnost – sodelovanje Policijske uprave Nova Gorica in Mestne občine Nova Gorica. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *5. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v urbanih in ruralnih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 15–34). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Hacin, R. (2019). Primerjava kriminalitete v slovenskih občinah. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *5. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v urbanih in ruralnih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 57–64). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Hacin, R. (2020). Kriminaliteta v občinah ob schengenski meji. V G. Meško, K. Eman in R. Hacin (ur.), *Zbornik 6. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v ruralnih in urbanih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 109–116). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Hacin, R. in Eman, K. (2017). Migracije, socialna kohezija in zaznava varnostnih pojavov. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 3. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji: Konferenčni zbornik* (str. 77–84). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Kaučič, I. in Grad, F. (2015). The Constitutional Basis of Local Democracy. *Lex Localis – Journal of Local Self Government*, 13(3), 809–825. Pridobljeno na <http://pub.lex-localis.info/index.php/LexLocalis/issue/view/77>
- Kokoravec, I. in Meško, G. (2020). Kriminaliteta v Ljubljani v času pandemije covid-19. V G. Meško, K. Eman in R. Hacin (ur.), *Zbornik 6. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost*

- v ruralnih in urbanih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 139–148). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Lobnikar, B. in Modic, M. (2015). Analiza kakovosti policijskega dela v lokalnih skupnostih: pogled prebivalcev Slovenije. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: zbornik prispevkov Prve nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih* (str. 55–64). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Lobnikar, B. in Prislan, K. (2017). Uspešnost policijskega dela v skupnosti: podobnosti in razlike v samoznavi policistov in oceni prebivalcev. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 3. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji: Konferenčni zbornik* (str. 55–65). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Lobnikar, B. in Prislan, K. (2018). Ocena uspešnosti policijskega dela v Sloveniji – primerjava percepcije prebivalcev v letih 2011 in 2017. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): Konferenčni zbornik* (str. 105–140). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Markelj, B. in Zgaga Markelj, S. (2018). Mobilne naprave: način za izboljšanje učinkovitosti lokalne samouprave. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): Konferenčni zbornik* (str. 335–360). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Meško, G. (2004). Partnersko zagotavljanje varnosti v lokalni skupnosti – želje, ideali in ovire. *Revija za kriminalistiko in kriminologijo*, 55(3), 258–265.
- Meško, G. (2015). Pregled raziskovanja in izhodišča za raziskovanje v projektu varnost v lokalnih skupnostih v Sloveniji (2015–2018). V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: zbornik prispevkov Prve nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih* (str. 17–26). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Meško, G. (2017). Uvodna predstavitev rezultatov raziskave o varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji v letu 2017. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 3. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji: Konferenčni zbornik* (str. 3–15). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Meško, G. (2018). Strah pred kriminaliteto, policijsko delo v skupnostih v Sloveniji. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): Konferenčni zbornik* (str. 44–72). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Meško, G. (2019). Uvod v drugo obdobje programske skupine Varnost v lokalnih skupnostih – primerjava ruralnih in urbanih okolij. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *5. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v urbanih in ruralnih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 5–14). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Meško, G. in Hacin, R. (2018a). Situacijsko preprečevanje kriminalitete – med obeti in nezaželenimi učinki. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): Konferenčni zbornik* (str. 189–222). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Meško, G. in Hacin, R. (2018b). Pregled študij o načrtovanju in oblikovanju okolja kot obliki situacijskega preprečevanja kriminalitete. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): Konferenčni zbornik* (str. 223–248). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Meško, G. in Lobnikar, B. (2005). The contribution of local safety councils to local responsibility in crime prevention and provision of safety. *Policing*, 28(2), 353–373.
- Meško, G. in Pirnat, U. (2016). Pregled ugotovitev viktimizacijskih študij v Sloveniji in njihova uporabnost pri zagotavljanju varnosti v lokalnih skupnostih. V K. Eman, G. Meško in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 2. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih: Konferenčni zbornik* (str. 62–70). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.

- Meško, G. in Pirnat, U. (2017). Kriminaliteta in zaznavanje varnosti v urbanih soseskah. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 3. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji: Konferenčni zbornik* (str. 35–43). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Meško, G., Dvoršek, A., Dobovšek, B., Umek, P. in Bohinc, U. (2003). *Analiza porazdelitve nekaterih odklonskih pojavov v Ljubljani*. Ljubljana: Fakulteta za policijsko-varnostne vede.
- Meško, G., Fields, C. B., Lobnikar, B. in Sotlar, A. (ur.) (2013b). *Handbook in Policing in Central and Eastern Europe*. New York: Springer.
- Meško, G., Maver, D. in Klinkon, I. (2010). Urban crime and criminal investigation in Slovenia. V G. W. Cordner, A. Cordner in D. K. Das (ur.), *Urbanization, policing, and security: Global perspectives* (str. 301–322). New York: CRC Press.
- Meško, G., Prislán, K. in Hacin, R. (2019). Varnost uporabnikov kibernetskega prostora. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *Zbornik 5. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v ruralnih in urbanih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 121–128). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Meško, G., Prislán, K. in Hacin, R. (2020). Varnost uporabnikov kibernetskega prostora: analiza zaznav med prebivalci v urbanih in ruralnih okoljih. V G. Meško, K. Eman in R. Hacin (ur.), *Zbornik 6. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v ruralnih in urbanih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 177–128). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Meško, G., Sotlar, A. in Lobnikar, B. (2018). Predgovor. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): Konferenčni zbornik* (str. 1–5). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Meško, G., Tominc, B. in Sotlar, A. (2013a). Urban security management in the capitals of the former Yugoslav republics. *European Journal of Criminology*, 10(3), 284–296.
- Meško, G., Umek, P., Dobovšek, B., Gorenak, V., Mikulan, M., Žaberl, M. in Kolenc, T. (2000). *Strah pred kriminaliteto, policijsko preventivno delo in javno mnenje o slovenski policiji*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Modic, M. (2015). Vloga in vidiki sodelovanja občin pri zagotavljanju varnosti na lokalni ravni – predstavitev ugotovitev ciljnega raziskovalnega projekta. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: zbornik prispevkov Prve nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih* (str. 46–54). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Modic, M. (2017). Vpliv zaznane prisotnosti policije v soseski na mnenje prebivalcev o policijskem delu. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 3. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji: Konferenčni zbornik* (str. 27–34). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Modic, M. (2020). Varstvoslovni vidik varnostnega samoorganiziranja prebivalstva. V G. Meško, K. Eman in R. Hacin, (ur.), *Zbornik 6. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v ruralnih in urbanih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 59–67). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Owen, S. in Carrington, K. (2015). Domestic violence (DV) service provision and the architecture of rural life: An Australian case study. *Journal of Rural Studies*, 39, 229–238. Pridobljeno na <https://doi.org/10.1016/j.jrurstud.2014.11.004>
- Pagon, M. in Lobnikar, B. (2001). *V skupnost usmerjeno policijsko delo v mestu Ljubljana: ugotavljanje potreb za ustanovitev mestne policije ali redefiniranje dela državne policije: končno poročilo s popravki*. Ljubljana: Visoka policijsko-varnostna šola.
- Pečar, J. (1991). *Neformalno nadzorstvo: kriminološki in sociološki pogledi*. Radovljica: Didakta.
- Pečar, J. (1992). *Institucionalizirano nedržavno nadzorstvo*. Radovljica: Didakta.
- Pirnat, U. in Meško, G. (2018). Varnost v urbanih lokalnih skupnostih – primerjava med soseskami v Ljubljani. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): Konferenčni zbornik* (str. 141–175). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Pirnat, U. in Meško, G. (2019). Zaznava varnostnih problemov v lokalnih skupnostih – primerjava med regijami v Sloveniji. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *Zbornik 5. Nacionalne konference o*

- varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v ruralnih in urbanih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 87–96). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Pirnat, U., Hacin, R. in Meško, G. (2018). Pregled raziskovanja varnosti v lokalnih skupnostih v Sloveniji. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): Konferenčni zbornik* (str. 7–43). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Prislan, K. in Lobnikar, B. (2017). Zagotavljanje varnosti lokalnih skupnosti v prihodnje: percepcije različnih deležnikov v Sloveniji. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 3. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji: Konferenčni zbornik* (str. 131–142). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Prislan, K. in Lobnikar, B. (2020). Zadovoljstvo prebivalcev z zagotavljanjem varnosti v različno urbaniziranih lokalnih skupnostih V G. Meško, K. Eman in R. Hacin, (ur.), *Zbornik 6. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v ruralnih in urbanih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 49–57). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Prislan, K., Kropce, S. in Lobnikar, B. (2016). Viktimizacija zaradi družinskega nasilja in policijsko delo v skupnosti. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 2. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih: Konferenčni zbornik* (str. 62–70). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Prislan, K., Meško, G. in Lobnikar, B. (2019). Samovarovalni ukrepi prebivalcev Slovenije – primerjava med ruralnimi in urbanimi območji bivanja. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *5. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v urbanih in ruralnih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 65–76). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- SAFERWORLD. (2013). *Community-based approaches to safety and security: Lessons from Kosovo, Nepal and Bangladesh*. Pridobljeno na <https://www.saferworld.org.uk/downloads/pubdocs/Community-based-approaches-to-safety-and-security.pdf>
- SAFERWORLD. (2014). *Community Security Handbook*. Pridobljeno na <https://www.saferworld.org.uk/downloads/pubdocs/community-security-handbook.pdf>
- Sotlar, A. (2016). Zagotavljanje varnosti v lokalnih skupnostih – med lokalno izraženimi potrebami in pričakovanji ter državno določenimi strategijami. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 2. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih: Konferenčni zbornik* (str. 37–45). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Sotlar, A. in Tominc, B. (2017). Slovenska vojska kot pomožna policijska in zaščitno-reševalna služba? – pričakovanja javnosti glede nalog oboroženih sil. V G. Meško, K. Eman in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 3. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji: Konferenčni zbornik* (str. 67–75). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Sotlar, A. in Tominc, B. (2018). V iskanju verodostojne varnostne funkcije sodobnih oboroženih sil – med teoretičnimi koncepti, kompleksnim varnostnim okoljem, normativnimi okvirji in javnim mnenjem. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): Konferenčni zbornik* (str. 313–334). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Sotlar, A. in Tominc, B. (2012). Zaznava deklarativnih virov ogrožanja nacionalne varnosti v slovenski družbi. *Varstvoslojce*, 14(3), 231–258
- Svet Evrope (2003). *Preprečevanje kriminalitete v urbanih okoljih: priručnik za lokalno samoupravo* (Zbirka Slovenija in Svet Evrope, št. 26). Ljubljana: Informacijsko dokumentacijski center Sveta Evrope pri NUK (prevod Gorazd Meško).
- Tičar, B. (2015). Pravna ureditev varnosti na lokalni ravni. V G. Meško (ur.), *Varnost v lokalnih skupnostih: zbornik prispevkov 1. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih* (str. 34–45). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Tičar, B. (2018). Pravodajna moč in zakonska pooblastila občin na področju lokalne varnosti in sankcioniranja prekrškov. V G. Meško, A. Sotlar in B. Lobnikar (ur.), *4. Nacionalna konferenca o*

- varnosti v lokalnih skupnostih: Sklepne ugotovitve raziskovanja (2015–2018): Konferenčni zbornik* (str. 269–286). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Tominc, B. in Sotlar, A. (2017). Trendi percepcije javnosti do virov ogrožanja v lokalni skupnosti. V K. Eman, G. Meško in U. Pirnat (ur.), *Zbornik 3. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v lokalnih skupnostih – izsledki raziskovanja zaznav varnosti v Sloveniji: Konferenčni zbornik* (str. 17–25). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Tominc, B. in Sotlar, A. (2019). Razlike v zaznavanju varnostnih pojavov med prebivalci urbanih in ruralnih okolij v Sloveniji. V G. Meško, R. Hacin in K. Eman (ur.), *5. Nacionalna konferenca o varnosti v lokalnih skupnostih: Uvod v razpravo o varnosti v urbanih in ruralnih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 45–56). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- Tominc, B. in Sotlar, A. (2020). Varnostno samoorganiziranje državljanov – med teoretičnim konceptom in slovensko deklarativno prakso. V G. Meško, K. Eman in R. Hacin (ur.), *Zbornik 6. Nacionalne konference o varnosti v lokalnih skupnostih: Varnost v ruralnih in urbanih okoljih: Konferenčni zbornik* (str. 69–78). Maribor: Univerzitetna založba Univerze v Mariboru.
- United Nations Development Program (UNDP). (n. d.) *Results at glance*. Pridobljeno na <https://www.undp.org/content/undp/en/home/about-us/results-at-a-glance.html>

